

**ORZECZNICTWO
SĄDU APELACYJNEGO
W KATOWICACH
I SĄDÓW OKRĘGOWYCH**

*BIULETYN
NR 2/2000*

Redaguje zespół w składzie:
SSA Monika DEMBIŃSKA
SSA Alicja KOLONKO
SSA Mirosław ZIAJA

SPIS TREŚCI

I.	ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO	
	Str.....	1- 8
II.	ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO	
	Str.	9- 19
III.	ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	
	Str.....	20 - 25

I.

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO

PRAWO KARNE MATERIANE

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 12 kwietnia 2000r.

II AKa 64/00

Art. 60 § 3 kk art. 280 § 2 kk

1. Z uzasadnienia:

Analiza wyjaśnień oskarżonego pod kątem tego, czy spełniają one kryterium „ujawnienia”, jakim posługuje się ustawodawca w art. 60 § 3 kk, musi być przeprowadzona nie tylko od strony formalnej, a więc ustalenia podania przez oskarżonego pewnych faktów, ale także z uwzględnieniem i w świetle istoty oraz celu wprowadzenia tej nowej instytucji prawnej. Cel ten, a więc dążenie do rozbicia solidarności przestępczej, dążenie do skuteczniejszego wyjaśnienia rozpoznawanej sprawy oraz pomoc organom ścigania i przyczynienie się do ustaleń pozwalających na wyjaśnienie sprawy, rzutują i są właśnie jednym z kryteriów oceny, czy wyjaśnienia sprawcy są „ujawnieniem” okoliczności w rozumieniu art. 60 § 3 kk, czy też tylko przyznaniem się do winy.

Skoro zatem oskarżony dozwalał w składanych wyjaśnieniach informacje, podając pewne fakty, a jednocześnie wycofał się z wcześniejszych wyjaśnień i w żadnych wyjaśnieniach nie był w pełni konsekwentny, to trudno byłoby uznać, iż taka postawa przyczyniła się do skuteczniejszego i szybszego wyjaśnienia sprawy, bądź stanowiła pomoc organom ścigania w prowadzonym postępowaniu (...)

Żadne ze złożonych przez oskarżonych wyjaśnień nie dały sądowi (w fazie postępowania przygotowawczego, a tym bardziej w fazie rozprawy) pełnego obrazu zdarzenia i nie pozwoliły na kompleksowe odtworzenie faktów, łącznie z fazą poprzedzającą napad oraz rolą każdego z oskarżonych. Dopiero bowiem łączna analiza wyjaśnień wszystkich oskarżonych pozwoliła na odtworzenie stanu faktycznego sprawy.(...)

„Ujawnienie” z art. 60 § 3 kk, jako postać czynnego żalu bezspornie łączy się również z określonymi przeżyciami psychicznymi, a więc skruchą i chęcią współpracy z organami ścigania. Nie może to być zatem jedynie werbalna deklaracja skruchy i instrumentalne podawanie określonych informacji w momencie i w celu skalkulowanym przez oskarżonego.

2. W art. 280 § 2 kk wprowadzono *expressis verbis* pojęcie „środka obezwładniającego”, co oznacza, iż samo posłużenie się tak nożem, bronią palną jak i środkiem obezwładniającym, stwarza stan bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Dla przypisania sprawcy odpowiedzialności w tym zakresie, wskazania wymaga zatem jedynie fakt posłużenia się takim środkiem.

Jedynie zatem w przypadku posłużenia się przez napastników „innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem” (podobnym do noża, czy broni palnej), zachodzi konieczność ustalenia, czy powstał stan bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pokrzywdzonego.

*Przewodnicząca: SSA Bożena Brewczyńska(spr.)
Sędziowie:SSA Mirosław Ziaja
SSA Jan Dybek*

2.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 11 maja 2000r.**

II AKa 92/00

Art. 91 § 1 kk 413 § 1 i 2 kpk

Brzmienie art. 91 § 1 kk jednoznacznie przesądza, że o ciągu można mówić dopiero wówczas, gdy przesądzone zostanie, że sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw.

Należy podkreślić, że w punkcie określającym w wyroku podstawę kwalifikacji prawnej powoływany być winien jedynie przepis części szczególnej, określający znamiona przestępstwa, nie jest natomiast dopuszczalne powoływanie w tym miejscu przepisu art. 91 § 1 kk, ponieważ nie wpływa on w żaden sposób na proces kwalifikacji prawnej.

Ten ostatni przepis powołuje się natomiast przy podstawie wymiaru kary.

*Przewodniczący: SSA Paweł Węgrzynek(spr.)
Sędziowie:SSA Barbara Suchowska
Del.SSO Elżbieta Mieszkańska*

Nota: Publikujemy powyższe stanowisko oparte na wskazanych w uzasadnieniu wyroku poglądach doktryny, mimo, że wydawać by się mogło, iż nie budzi ono kontrowersji. Czynimy to jednak po to by podjąć próbę ujednoczenia orzecznictwa w tym zakresie, bowiem dostrzegamy tu liczne rozbieżności w judykaturze sądów niższych instancji, a także dlatego, że w innym naszym wyroku problem ten był przedmiotem zdania odrębnego jednego z sędziów.

2

3.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 30 marca 2000r.**

II AKa 28/00

Art. 9 § 1 kk , art. 18 § 1 kk i art. 115 § 3 kk

Sama tylko zgoda na użycie wobec pokrzywdzonego przemocy, w sytuacji, gdy jej forma i rozmiary (intensywność) nie zostały przez współsprawców rozboju uzgodnione, nawet w sposób dorozumiany, nie jest równoznaczna z przewidywaniem i akceptacją przez każdego z nich takich jej skutków, które mogą, ale nie muszą nastąpić.

Oznacza to, iż brak jest w takim wypadku wystarczających przesłanek do przypisania odpowiedzialności za umyślne spowodowanie skutków przemocy temu ze współsprawców rozboju, który przemocy nie stosował (art. 9 § 1 kk).

Użyte w art. 115 § 3 kk pojęcie przemocy, rozumianej jako fizyczne oddziaływanie sprawcy czynu na innego człowieka, należy interpretować szeroko, nie tylko w tym sensie, że obejmuje ono także przypadki tzw. przemocy pośredniej (tj. poprzez oddziaływanie na osobę trzecią lub nawet na rzecz),ale w tym również znaczeniu, że do jej istoty(znamion) nie należy spowodowanie u ofiary jakichkolwiek obrażeń.

Przemocą jest zatem zarówno takie działanie, w wyniku którego pokrzywdzony doznał uszkodzeń ciała, jak i takie, którego efektem było wyłącznie naruszenie jego nietykalności cielesnej bądź ograniczenie swobody ruchów.

*Przewodniczący: Prezes SA Mariusz Żak(spr.)
Sędziowie:SSA Paweł Węgrzynek
SSA Bożena Brewczyńska*

1.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 kwietnia 2000r.**

II AKa 40/00

Art. 148 § 4 kk

Analiza okoliczności usprawiedliwiających silne wzburzenie z punktu widzenia norm etycznych jest czynnością wtórną i poprzedzona musi być ustaleniem, czy sprawca w ogóle działał w stanie afektu fizjologicznego, wytrącającego psychikę człowieka do tego stopnia z równowagi, w związku z czynnikami zewnętrznymi, że był to wyłączny motor działania sprawcy.

*Przewodnicząca: SSA Bożena Brewczyńska
Sędziowie: SSA Jan Dybek
SSA Mirosław Ziaja(spr.)*

3

5.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 28 kwietnia 2000r.**

II AKa 83/00

Art. 222 kk i 223 kk

Nie można podzielić stanowiska sądu I instancji, że przestępstwo z art. 222 § 1 kk jest typem podstawowym czynnej napaści i skoro nie doszło do naruszenia nietykalności cielesnej funkcjonariusza nie można oceniać odpowiedzialności karnej oskarżonego, tak na gruncie tego przepisu, jak i na gruncie przepisu art.223 kk, który to przepis jest ściśle powiązany z typem podstawowym.

Są to dwa odrębne typy przestępstw, a skoro tak, nie można też podzielić stanowiska, że nie jest aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego odnośnie pojęcia „czynnej napaści”, oczywiście przy uwzględnieniu dodatkowych znamion tego przestępstwa, wymaganych treścią art.223 kk.

*Przewodnicząca: SSA Barbara Suchowska
Sędziowie: SSA Paweł Wegrzynek(spr.)
SSA Stanisław Raszka*

6.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 30 marca 2000r.**

II AKa 4/00

Art. 280 § 2 kk

Cegła, którą oskarżony posłużył się stosując przemoc wobec pokrzywdzonego, stanowi – z uwagi na właściwości fizyczne (ciężar i rodzaj materiału) – przedmiot niebezpieczny w stopniu zbliżonym do takiego narzędzia jak nóż.

*Przewodniczący: Prezes SA Mariusz Żak (spr.)
Sędziowie: SSA Paweł Wegrzynek
SSA Bożena Brewczyńska*

4

7.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 kwietnia 2000r.**

II AKa 79/00

Art. 284 § 2 kk

Umowa o przewłaszczenie na zabezpieczenie stanowi tzw. powiernicze przeniesienie własności, polegające na zabezpieczeniu wierzytelności przez przeniesienie na wierzyciela prawa własności rzeczy ruchomej z jednoczesnym ustanowieniem zobowiązania wierzyciela do korzystania przez dłużnika z prawa własności w granicach ustalonych przez strony.

Ustalenie, że oskarżeni przekroczyli owe granice działając ze złym zamiarem pokrzywdzenia banków, wystarcza dla przyjęcia, że dopuścili się oni przestępstwa przywłaszczenia określonego w art. 284 § 2 kk

*Przewodniczący: SSA Wiesława Gawrońska
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz (spr.)
SSA Paweł Wegrzynek*

8.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 kwietnia 2000r.**

II AKa 86/00

Ustawa rehabilitacyjna

Pozytywne zastosowanie ustawy „lutowej” może mieć miejsce wtedy tylko, jeżeli do represjonowania za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego doszło na jego terytorium wyznaczonym obecną wschodnią granicą i granicą wschodnią, ustaloną Traktatem Ryskiem.

Chodzi tu więc nie o to, gdzie osoba represjonowana prowadziła działalność niepodległościową, lecz o to, czyją przynależnością państwową objęte było terytorium, na którym osoba taka przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub pozasądowe była represjonowana.

*Przewodnicząca: SSA Barbara Misztalska
Sędziowie: SSA Jan Dybek (spr.)
SSA Barbara Suchowska*

5

PRAWO KARNE PROCESOWE

1.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 marca 2000r.**

II AKz 84-85/00

Art. 137 kpk, art. 249 § 5 kpk, art. 6 kpk

Niewątpliwe jest, że obrońcy obu oskarżonych o terminie posiedzenia zostali powiadomieni telefonicznie na około 3 godziny przed wyznaczonym czasem tego posiedzenia, ale taki sposób zawiadomienia w przypadkach nie cierpiących zwłoki dopuszcza przepis art. 137 kpk.

Nie można również uznać, że fakt zastosowania trybu zawiadomienia określonego w art. 137 kpk ograniczył prawo do obrony oskarżonych, gdyż mieli oni zagwarantowaną możliwość zaskarżenia wydanych postanowień, a nadto przepis art. 254 kpk uprawnia ich oraz obrońców do składania wniosków o zmianę lub uchYLENIE tymczasowego aresztowania w każdym czasie.

*Przewodnicząca: SSA Barbara Śpiechowicz
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja
SSA Wiesława Gawrońska (spr.)*

2.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 31 maja 2000r.**

II AKz 131-132/00

Art. 258 § 2 kk

Fakt orzeczenia kar niższych niż 3 lata pozbawienia wolności oraz zapowiedź apelacji wyłącznie na korzyść oskarżonych powoduje, iż nie można skutecznie powoływać się na przesłankę z § 2 art. 258 kk, czyli obawę zakłócenia prawidłowego toku postępowania, wynikłą z surowości kary.

*Przewodniczący: SSA Barbara Suchowska
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz
SSA Bożena Brewczyńska(spr.)*

6

3.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 17 maja 2000r.**

II AKz 133/00

Art. 79 § 1 kpk, art. 345 § 1 kpk

Sam fakt nadużywania alkoholu, nawet połączony z leczeniem odwykowym oskarżonego w warunkach szpitalnych, bez stwierdzonych objawów psychotycznych, nie stwarza sytuacji uzasadnionych wątpliwości co do jego poczytalności tempore criminis w rozumieniu przepisu art. 79 § 1 pkt 3 kpk, a co za tym idzie, nie może stanowić podstawy do zwrotu sprawy prokuratorowi w rozumieniu art. 345 § 1 kpk, gdy ten zaniechał przeprowadzania dowodu z opinii sądowo-psychiatrycznej odnośnie stanu zdrowia psychicznego oskarżonego.

*Przewodnicząca: SSA Barbara Suchowska.)
Sędziowie: SSA Bożena Brewczyńska
SSA Mirosław Ziąja (spr.)*

4.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 26 kwietnia 2000r.**

II AKz 103/00

Art. 345 § 1 kpk

Skoro wystarczającym dla eliminacji powstałego braku jest skierowanie sprawy w trybie art. 349 kpk na posiedzenie oraz dopuszczenie w oparciu o przepis art. 352 kpk dowodu z uzupełniającej opinii biegłych, a wykonanie tych czynności będzie prawidłowym przygotowaniem do rozprawy głównej, tak iż możliwym będzie rozpoznanie sprawy na pierwszym terminie, nie można zasadniczo założyć, iż zakłócony będzie prawidłowy tok postępowania, a tym samym, iż celowy jest zwrot sprawy do uzupełnienia postępowania przygotowawczego.

*Przewodnicząca: SSA Barbara Misztalska
Sędziowie: SSA Wiesława Gawrońska
SSA Bożena Brewczyńska (spr.)*

7

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 kwietnia 2000r.

II AKa 73/00

Art. 398 § 1 kpk

Zgodnie z powszechnie przyjętym poglądem granice procesu wyznacza zdarzenie faktyczne („historyczne”), które stanowiło podstawę zarzutu aktu oskarżenia. Innymi słowy czyn przypisany oskarżonemu w wyroku musi dotyczyć tego samego zdarzenia, które było podstawą postawionego mu zarzutu.

O ile więc nie jest istotne (wiążące sąd) to, jak zarzucany oskarżonemu czyn został w akcie oskarżenia opisany, a tym bardziej zakwalifikowany, o tyle ważne jest jak określony został przedmiot jego zamachu, krąg uczestniczących (współdziałających) w nim osób oraz jego czas i miejsce.

Identyczność tych elementów decyduje o tożsamości zdarzenia wyznaczającego granice procesu.

Nie można podzielić poglądu oskarżyciela, że oświadczenie złożone przez prokuratora na rozprawie przed sądem okręgowym o „sprecyzowaniu aktu oskarżenia” odpowiada wymogom formalnym określonym w art. 398 § 1 kpk i że oskarżony, w sposób konkludentny zaakceptował rozpoznanie przez sąd także tego, przedstawionego mu wówczas zarzutu.

Jest to pogląd błędny; po pierwsze dlatego, że oświadczenie o sprecyzowaniu aktu oskarżenia nie jest tym samym co postawienie nowego zarzutu, nawet jeśli w swojej treści do tego się sprowadzało. Ma to znaczenie, skoro zgodnie z art. 398 § 1 kpk jest ono adresowane do oskarżonego, który – by mógł się do niego ustosunkować – musi je właściwie zrozumieć.

Po drugie wyjątkowy charakter unormowania zawartego w art. 398 § 1 kpk i – w związku z tym gwarancyjny charakter zapisanego w nim prawa oskarżonego do współdecydowania o ewentualnym rozszerzeniu procesu - sprawia, że jego rzeczywistej woli w tym zakresie nie można domniemywać, lecz musi być ona wyrażona wprost, w sposób nie budzący żadnych wątpliwości.

*Przewodniczący: Prezes SA Mariusz Żak(spr.)
Sędziowie: SSA Marek Michniewski
SSA Stanisław Raszka*

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 4 listopada 1999r.

I ACa 536/99

1. Wolność słowa nie jest prawem bezwzględnym i nie oznacza dowolności w korzystaniu z niej. Bariere dla dowolności korzystania z wolności słowa stanowi przepis art. 12 prawa prasowego, zobowiązujący dziennikarza do zachowania szczególnej staranności i rzetelności przy zbieraniu oraz wykorzystaniu materiałów prasowych, zwłaszcza sprawdzenia zgodności uzyskanych wiadomości lub podania ich źródła.
2. Podanie przez dziennikarza źródła informacji bez sprawdzenia zasadności sformułowanych pod adresem powoda zarzutów o sprzeniewierzeniu się zasadom etyki lekarskiej – w sytuacji, gdy narażały one na szwank dobra osobiste powoda i jego godność zawodową – nie zwalnia dziennikarza od odpowiedzialności z art. 23 i 24 kc.

*Przewodnicząca: SSA SSA Barbara Kurzeja (spr.)
Sędziowie: SSA Edward Przesłański
SSA Roman Sugier*

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 stycznia 2000r.

I ACa 908/99

1. Jeżeli data wystawienia na wekslu in blanco nie została wypełniona w chwili wręczenia weksla, to należy przyjąć, że kwestia ta została pozostawiona uznaniu posiadacza weksla, który może także wpisać datę późniejszą od tej, w której nastąpiło podpisanie lub wręczenie weksla niepełnego (chyba, że w porozumieniu wekslowym strony inaczej postanowiły). Data ta nie może być jednak późniejsza, niż data płatności weksla.
2. Awalista (poręczyciel wekslowy), który poręczył za wystawcę weksla własnego odpowiada niezależnie od tego, czy został sporządzony protest.

*Przewodnicząca: SSA Helena Bucka
Sędziowie: SSA Monika Dembińska (spr.)
SSA Mieczysław Brzdąk*

3.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 17 lutego 2000r.**

I A Ca 1027/99

Z uzasadnienia:

(...) Wyjaśnienia - również wymaga - dla ustalenia wymagalności roszczenia powoda oraz charakteru uprawnień przysługujących pozwanemu z tytułu zaistnienia ewentualnych wad kwestia odbioru robót, jako jednostronnej czynności zamawiającego (inwestora) stanowiącej pokwitowanie spełnienia świadczenia (art. 462 kc) i uznanie świadczenia wynikającego z umowy, za wykonane zgodnie z treścią zobowiązania. Odbiór robót jest elementem przełomowym w stosunkach pomiędzy stronami umowy o roboty budowlane, gdyż z jednej strony potwierdza wykonanie zobowiązania i otwiera wykonawcy prawo do żądania wynagrodzenia, bądź też wskazuje na jego niewykonanie lub nienależyte wykonanie w całości lub w części (wobec istnienia wad) i rodzi odpowiedzialność za wady ujawnione przy odbiorze, a z drugiej strony - wyznacza początek biegu terminów rękojmi za wady.

Podkreślić należy, że w sytuacji, gdy wymagalność roszczenia o wynagrodzenie za wykonane roboty uzależniona jest od protokolarnego odbioru robót decydujące znaczenie ma nie tylko sporządzenie takiego protokołu, ale w razie jego braku, bądź odsunięcia tej czynności w czasie, w stosunku do okresu w którym wykonano roboty, istotne znaczenie mają także przyczyny, które to spowodowały. W tej sytuacji bowiem, kiedy zamawiający z przyczyn leżących po jego stronie uchybia obowiązkowi odbioru robót, następują skutki zwłoki po jego stronie i takie zachowanie pozostaje bez wpływu na roszczenie wykonawcy, który uprawniony jest do żądania wynagrodzenia, a roszczenie jego staje się

wymagalne z chwilą, w której po spełnieniu obowiązków przez wykonawcę odbiór winien nastąpić. (...)

*Przewodnicząca: SSA Zofia Kołaczyk (spr.)
Sędziowie: SSA Stanisława Kalus
SSA Roman Sugier*

4.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 10 marca 2000r.**

I A Ca 1031/99

Z uzasadnienia:

(...) W niniejszej sprawie powód wnosił o zasądzenie od pozwanego połowy nakładów poczynionych wspólnie z pierwszą żoną G.G. na nieruchomości stanowiącą obecnie własność pozwanego - nabytą przez niego w drodze dziedziczenia..., a ponadto o zasądzenie równowartości ruchomości pozostawionych na tej nieruchomości.

Z kolei pozwany wnosił o oddalenie powództwa twierdząc, że spadkodawczyni wybudowała dom i budynek gospodarczy ze środków stanowiących jej majątek odrębny a ponadto, że ruchomości pozostawione na jego posesji stanowią współwłasność byłych małżonków tj. powoda i G.G. Pomimo tak sformułowanych stanowisk stron, Sąd Okręgowy rozpoznał sprawę w trybie postępowania procesowego, stosując przy rozstrzygnięciu sprawy przepisy Działu V Kodeksu cywilnego o ochronie własności. W efekcie – nakłady w postaci wybudowania budynku mieszkalnego i gospodarczego zostały przez Sąd Okręgowy uznane za nakłady konieczne na nieruchomość.

Obowiązek przestrzegania, aby sprawa była zawsze rozpoznawana w trybie dla niej właściwym, nałożony został na Sąd rozpoznający sprawę. Obowiązek ten wynika wprost z treści art. 201 k.p.c. Jeżeli zatem strona twierdzi, że w czasie małżeństwa zostały poczynione nakłady z majątku wspólnego na majątek odrębny jednego z

małżonków, to roszczenie o rozliczenie tych nakładów może nastąpić wyłącznie w trybie postępowania nieprocesowego o podział majątku wspólnego. Ponieważ G.G. nie żyje, uczestnikami takiego postępowania są spadkobiercy – czyli w tym wypadku pozwany. W tym postępowaniu Sąd zgodnie z art. 567 kpc orzeka również, w razie sporu, o żądaniu ustalenia nierównych udziałów. Zgodnie z art. 684 kpc w zw. z art. 567 § 3 kpc skład i wartość majątku wspólnego ustala Sąd. Nie obowiązuje tutaj zasada kontradiktoryjności, lecz obowiązek sądu działania z urzędu. W sytuacji, gdy pozwany (który powinien być uczestnikiem postępowania) podnosił, że ruchomości do których rości pretensje powód stanowiły majątek wspólny powoda i G.G., to również ta kwestia musi znaleźć rozstrzygnięcie w postępowaniu o podział majątku wspólnego, połączonej ze sprawą o zniesienie współwłasności.

Tak więc na podstawie art. 378 § 2 kpc zaskarżony wyrok, z apelacji obu stron, należało uchylić i sprawę przekazać do rozpoznania w trybie nieprocesowym(...)

*Przewodniczący: SSA Roman Sugier
Sędziowie: SSA Zofia Kawińska-Szwed
SSA Lucjan Nowak (spr.)*

5.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 16 marca 2000r.
I ACz 266/00**

Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa powiatu przeciwko Skarbowi Państwa o świadczenie obejmujące różnicę między wysokością dotacji celowej należnej na sfinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej wykonywanej przez powiat a kwotą faktycznie otrzymaną z tego tytułu.

Z uzasadnienia:

(...) Uregulowanie art. 1 kpc jako sprawę cywilną nakazuje uznawać również „inne sprawy, do których przepisy tego kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Wynika stąd, że nawet w przypadku braku kryterium materialnoprawnego określony spór może mieć

charakter sprawy cywilnej, jeżeli poddany został ustawą szczególną rozpoznaniu przez sąd powszechny.

Trafnie przyjął sąd I instancji, że dotacja jest instytucją prawa publicznego, znajdującego urzeczywistnienie w ustawie o finansach publicznych (art.69 ust.4 ustawy z 26 listopada 1998r. o finansach publicznych – Dz.U. Nr 155, poz. 1014). Wobec tego sprawa wytoczona przeciwko Skarbowi Państwa o uzupełnienie dotacji udzielonej z budżetu państwa nie jest sprawą cywilną – w odniesieniu do kryterium materialnoprawnego.

Dopuszczalność jej rozpoznania przez sąd powszechny uzależniona jest od tego, czy istnieje przepis poddający tego rodzaju spór kognicji takiego sądu.

Powód domaga się zasądzenia świadczenia obejmującego różnicę pomiędzy dotacją, jaką powinien otrzymać na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat, a faktycznie przyznaną mu z tego tytułu kwotą. Na uzasadnienie podał, że obliczenie tej kwoty było niewłaściwe, bo nie uwzględnił rzeczywistego rozmiaru tego rodzaju wydatków. Prawo do otrzymania tej dotacji celowej wynika z art. 69 ust.4 pkt 1 a ustawy o finansach publicznych, która ponadto stwierdza, że zasady i tryb udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego określa odrębna ustawa (art. 70). Realizacja tego stwierdzenia uregulowana została w rozdziale 4 działu VII ustawy z 26 listopada 1998r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 (Dz.U. Nr 150, poz.983). Przewidziane nią uregulowanie (art. 52) wskazuje, według jakich zasad ustala się kwoty dotacji celowych dla powiatu (ust. 2) oraz, że niedotrzymanie tych warunków uprawnia powiat do dochodzenia należnego świadczenia w postępowaniu sądowym.

Powód utrzymuje, że rozmiar dotacji został ustalony wadliwie i wnosząc pozew powołuje się na dopuszczalność drogi sądowej przewidzianą art. 52 ust. 5 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Sąd Apelacyjny uznał, że powyższe uregulowanie zezwala powodowi na dochodzenie przed sądem powszechnym świadczenia obejmującego dotację celową.

Uprawnienie to nie zostało ograniczone jedynie do roszczeń odszkodowawczych. Ustalenie zaś, czy dotacja określona została prawidłowo, czy też stanowi wynik niezgodnych z prawem działań, bądź czy powództwo jest przedwczesne należy do merytorycznego rozstrzygnięcia, którego nie można dokonywać na etapie badania dopuszczalności drogi sądowej.

Powołane przez Sąd I instancji uchwały Sądu Najwyższego z uwagi na inny przedmiot postępowania nie mają zastosowania w niniejszej sprawie.

Z powyższych względów zaskarżone postanowienie podlegało zmianie (art. 386 § 1 w związku z art. 397 § 2 kpc) przez uchylenie go i przekazanie sprawy sądowi I instancji celem merytorycznego rozpoznania.

*Przewodnicząca: SSA Bogumiła Ustjanicz (spr.)
Sędziowie: SSA Barbara Kurzeja
Del.SSO Barbara Bochyńska*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 marca 2000r.

I ACa 900/99

1. Pracownik winien mieć świadomość tego, jakie konkretnie informacje stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z 16 kwietnia 1999r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U.Nr 47, poz. 211 ze zm.), a podjęcie odpowiednich działań w tym kierunku należy do obowiązków pracodawcy. Pracodawca powinien zatem dać wyraz temu, że określone wiadomości mają charakter poufny, gdyż sam decyduje o szczegółowym wykazie informacji, które są u niego objęte tajemnicą. Wykorzystanie przez pracownika we własnej działalności informacji, względem których nie podjęto kroków w celu zapewnienia poufności, należy traktować w kategoriach wykorzystania generalnej wiedzy, wobec którego pracodawca nie może zgłaszać roszczeń na podstawie art. 11 ustawy.
2. Czynem nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 13 ust. 1 ustawy nie jest naśladowanie gotowego produktu w ogólności, lecz tylko tzw. naśladownictwo „niewolnicze”. Przesłankami tego deliktu są kopiowanie zewnętrznej postaci produktu za pomocą technicznych środków reprodukcji oraz możliwość

wprowadzenia klientów w błąd co do tożsamości producenta lub produktu. W świetle art. 13 ust. 2 ustawy istnieje wolność naśladownictwa rozwiązań ucieleśnionych w produktach konkurenta pod warunkiem, że nie są one chronione przez prawo wyłączności i naśladownictwo to nie wprowadza klientów w błąd.

3. Zewnętrzna postać produktu może podlegać ochronie specjalnej, jeżeli zostanie zarejestrowana jako wzór zdobniczy.

Prawo z rejestracji wzoru zdobniczego jest prawem bezwzględny, skutecznym erga omnes, co powoduje, że uprawniony może uzyskać ochronę, którą posiadane prawo mu zapewnia bez względu na to, w jaki sposób została skopiowana zewnętrzna postać przedmiotu, a także bez względu na to, czy fakt dokonania kopiowania może wprowadzić klientów w błąd co do tożsamości produktu.

*Przewodnicząca: SSA Janina Marek
Sędziowie: SSA Zofia Kołaczyk (spr.)
SSA Urszula Bożałkińska*

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 kwietnia 2000r.

I ACa 131/00

1. Sąd Apelacyjny nie może ograniczyć się do rozpoznania jedynie zarzutów apelacji, w sytuacji, gdy powódka żąda ustalenia nieważności czynności prawnej na podstawie art. 58 kc, gdyż naruszenie tego przepisu skutkuje nieważnością bezwzględna, którą Sąd bierze pod uwagę z urzędu.
2. Przepis art. 388 kc jako norma szczególna wyłącza stosowanie art. 58 § 2 kc.
3. Umowa zawarta dla wyzysku nie jest bezwzględnie nieważna. Pokrzywdzonemu służy żądanie stwierdzenia nieważności umowy wówczas, gdy przywrócenie prawidłowej propozycji świadczeń jest nadmiernie utrudnione (orzeczenie wydane na podstawie art. 388 kc ma więc charakter konstytutywny).

*Przewodnicząca: SSA Teresa Werda (spr.)
Sędziowie: SSA Ewa Tkocz
SSA Janina Marek*

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 18 maja 2000r.**

I ACa 1214/99

Przepis art. 667 § 2 kc dotyczy także umów najmu zawartych na czas oznaczony.

Z uzasadnienia:

(...)Nie budzi wątpliwości, że przepisy regulujące umowę najmu i dzierżawy zakładają ochronę trwałości tych umów (zawartych na czas oznaczony, jak i tych, które zostały zawarte na czas nie oznaczony)- z uwagi na ich społeczno-gospodarcze przeznaczenie.

Ta ochrona, z oczywistych względów nie ma charakteru absolutnego. Nie można bowiem przyjąć, by miała ona zastosowanie także w przypadku rażącego naruszenia obowiązków umownych, nie regulowania czynszu, czy nie dających się usunąć wad przedmiotu umowy, uniemożliwiających korzystanie z rzeczy (por. art.664 § 2, 667 § 2, 672 czy 703 kc).

Sąd w przypadkach kwalifikowanych naruszeń obowiązków ustawodawca przewidział możliwość przedwczesnego zakończenia umowy wskutek jej wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowym.

Trafnie podnosi skarżąca, że regulacja zawarta w art. 667 § 2 kc dotyczy także umów zawartych na czas oznaczony. Trudno podzielić pogląd Sądu Okręgowego, że nie jest możliwe wypowiedzenie umowy najmu, czy dzierżawy zawartej na czas oznaczony w sytuacji, gdy najemca lub dzierżawca zaniedbuje rzecz do tego stopnia, że zostaje ona narażona na utratę lub uszkodzenie.

Aprobata takiej wykładni omawianego przepisu uniemożliwiłaby bowiem wynajmującemu, czy wydzierżawiającemu (art. 667 § 2 w zw. z art. 694 kc) zapobieżenie zniszczeniu lub uszkodzeniu rzeczy.(...)

*Przewodnicząca: SSA Helena Bucka
Sędziowie SSA Monika Dembińska (spr.)
SSA Edward Prześniński*

9.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 czerwca 2000r.**

I ACz 669/00

Uzasadnienie:

Powód wystąpił o unieważnienie wszystkich uchwał podjętych przez Zgromadzenie Wspólników pozwanej Spółki w dniu 25 czerwca 1999r. twierdząc, że Zgromadzenie zwołane zostało wadliwie, bo przez Zarząd, który powołany został uchwałą Zgromadzenia z dnia 15 stycznia 1999r., a ta uchwała została zaskarżona do Sądu i postępowanie w tej sprawie toczy się. Toczy się również postępowanie w sprawie wpisu do rejestru sądowego Zarządu pozwanej powołanego w dniu 15 stycznia 1999r.

Sąd Okręgowy uznał, że istnieje podstawa do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie do czasu zakończenia w/w spraw, gdyż wynik postępowań w tamtych sprawach może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy niniejszej (art. 177 ust. 1 pkt 2 kpc).

Rozpoznając zażalenie pozwanego na powyższe postanowienie Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

zażalenie jest uzasadnione.

Przedmiotem żądania pozwu jest żądanie unieważnienia uchwał podjętych przez Zgromadzenie Wspólników pozwanej Spółki w dniu 25 czerwca 1999r., a więc jest to powództwo, o którym mowa w art. 240 k.h.

Unieważnienie uchwał kształtującym wyrokiem sądowym dotyczy uchwał względnie nieważnych. Takie uchwały, nawet gdyby od początku zachodziły podstawy do ich unieważnienia, to do czasu wydania wyroku orzekającego ich unieważnienie, pozostają ważne i są w pełni skuteczne. Sensem powództwa o unieważnienie uchwały jest to, by był prawny będącej przedmiotem orzeczenia uchwały został zniweczony. Unieważnienie uchwały w tym znaczeniu ma skutek *ex tunc*, bo taki skutek ze swej istoty mają wszelkie orzeczenia sądu unieważniające czynności prawne. Nie zawsze jednak wszystkie dokonane w oparciu o unieważnioną uchwałę czynności tracą swą moc i uznane być muszą również za nieważne. Do czynności pozostających w mocy ustawodawca w art. 417 § 2 k.h. zaliczył czynności wobec osób trzecich, działających w dobrej wierze.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, do czynności takich należą również czynności organizacyjne spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, mimo że uchwała o powołaniu zarządu została zaskarżona. Czynność zwołania zgromadzenia wspólników jest czynnością organizacyjną, a zwołanie zgromadzenia wspólników jest obowiązkiem zarządu (art.223 i art. 226 § 1 k.h.). Powołany uchwałą zgromadzenia wspólników zarząd i to nawet, gdy uchwała została zaskarżona ma prawo i obowiązek wykonywania swych obowiązków. Stąd nie można przyjmować, że uchwały zgromadzenia wspólników podjęte na zgromadzeniu zwołanym przez zarząd, co do powołania którego toczy się postępowanie o uchylene uchwały o powołanie lub nawet, gdy zapadł wyrok uchylający uchwałę – są wadliwe.

Prawidłowość zwołania zgromadzenia wspólników oceniać bowiem należy według stanu z chwili jego zwołania, a skoro uchwała o powołaniu zgromadzenia była w momencie zwołania zgromadzenia wykonalna, to o wadliwości zwołania zgromadzenia mowy być nie może.

Odnosząc powyższe uwagi do stanu sprawy niniejszej należy stwierdzić, że brak było podstaw do zawieszenia postępowania w sprawie do czasu zakończenia postępowania w

sprawach dotyczących ważności uchwały o powołaniu Zarządu pozwanej, który zwołał Zgromadzenie Wspólników pozwanej Spółki w dniu 25 czerwca 1999r.

Dlatego zaskarżone postanowienie podlega uchyleniu (art. 386 § 3 w zw. z art. 397 § 2 kpc).

Sąd Apelacyjny zwraca też uwagę na treść art. 231 k.h. Przepis ten stanowi, że jeżeli na zgromadzeniu reprezentowany jest cały kapitał zakładowy, to zgromadzenie może powziąć uchwały i bez formalnego zwołania, jeżeli nikt z obecnych nie wniesie sprzeciwu ani co do odbycia zgromadzenia, ani co do postawienia poszczególnych spraw na porządku obrad.

Z protokołu Zgromadzenia Wspólników z dnia 25 czerwca 1999r. (k..45-50) wynika, że obecni na Zgromadzeniu reprezentowali 1000 udziałów, zaś z wpisu z rejestru handlowego (k. 86—89) wynika, że tyle wynosi cały kapitał zakładowy.

Stąd sprawa może być rozpoznana i w aspekcie powołanego art. 231 k.h.

*Przewodnicząca: SSA Helena Bucka (spr.)
Sędziowie: SSA Monika Dembińska
SSA Mieczysław Brzdąk*

III.

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY

I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 15 grudnia 1999r.

III AUa 1126/99

Art. 476 § 2 kpc

1. Spór pomiędzy zakładem pracy a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych o zwrot odsetek wypłaconych przez zakład pracy pracownikowi z powodu opóźnienia w wypłacie zasiłku chorobowego nie jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych.
2. W sprawie określonej w pkt 1 zakład pracy może dochodzić od organu rentowego wyrównania szkody jedynie na drodze postępowania cywilnego.

*Przewodnicząca: SSA M. Woźnowska – Gallos (spr.)
Sędziowie: SSA Krystyna Budzianowska
SSA Krystyna Merker*

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 29 października 1999r.

III APa 62/99

Art. 74 kp

Ustawa z dnia 22.03.1990r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. nr 21 poz. 124)

Nabycie prawa do renty bezpośrednio po zakończeniu mandatu, przez pracownika pozostającego w związku z wyborem na urlopie bezpłatnym, rodzi prawo do odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy powstałego na mocy wyboru.

Z uzasadnienia :

(.....) Powód w okresie od 12.09.1996 do 18.05.1998r. wykonywał mandat na podstawie wyboru – wiceprezydenta miasta B..... . Na czas pełnienia wskazanej funkcji uzyskał urlop bezpłatny od dotychczasowego pracodawcy tj. O..... w B..... . Mandat powoda wygał z dniem 18.05.1998r. , jednakże jeszcze przed jego wygaśnięciem powód rozpoczął chorowanie, stan niezdolności do pracy trwał do 7.11.1998r. a z dniem następnym powód przeszedł na rentę inwalidzką. (...)

Na tle powyższego stanu faktycznego pozwany konsekwentnie wywodzi, iż obowiązek wypłaty powodowi odprawy w związku z przejściem na rentę winien obciążać O ..... (uprzedniego pracodawcę), bowiem w myśl postanowień art. 74 kp powód w okresie od 19.05.1998r. do 25.05.1998r. (termin 7 - dniowy z art. 74 kp) był pracownikiem O..... .

Z treści powołanego art. 74 kp, który co do zasady ma zastosowanie w niniejszej sprawie wynika, iż pracownik pozostający w związku z wyborem na urlopie bezpłatnym, ma prawo powrotu do pracy u pracodawcy, który zatrudnił go w chwili wyboru, na stanowisko równorzędne pod względem wynagrodzenia z poprzednio zajmowanym, jeżeli zgłosił swój powrót w ciągu 7 dni od dnia rozwiązania stosunku pracy z wyboru. Niedotrzymanie tego warunku powoduje wygaśnięcie stosunku pracy chyba, że nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika.

Przewidziane w powołanym przepisie art. 74 kp uprawnienia przysługują jedynie pracownikom pozostającym na urlopie bezpłatnym i to tylko wtedy, gdy podejmą nowe zatrudnienie w innym miejscu pracy w następstwie aktu wyboru na stanowisko. Pracownicy tacy pozostają wtedy w dwóch stosunkach pracy, z których jeden nie jest wykonywany i pozostaje „w zawieszeniu” co oznacza, iż pracownik w ramach „zawieszonego” stosunku pracy nie może realizować swoich uprawnień.

Przenosząc powyższe rozważania na stan faktyczny sprawy wskazać należy, iż powód istotnie w trakcie sprawowania mandatu pozostawał w dwóch stosunkach pracy z tym, że zawieszonym był właśnie stosunek pracy z O..... i właśnie w jego ramach powód przez czas trwania mandatu nie mógł realizować żadnych uprawnień pracowniczych.

Właśnie przepis art. 74 kp stwarza pracownikowi możliwość reaktywowania tego zawieszonego stosunku pracy dopiero po wygaśnięciu mandatu, ale pod warunkiem, że taki pracownik chce powrotu do tego pracodawcy i że w terminie 7 dni od dnia rozwiązania stosunku pracy z wyboru zgłosi swój powrót do tego pracodawcy. Spełnienie przez pracownika tego warunku powoduje reaktywowanie zawieszonego stosunku pracy. Tymczasem powód nie tylko nie zgłosił O..... swojego powrotu do pracy po wygaśnięciu mandatu, ale nigdy nie miał nawet takiego zamiaru.

W tym stanie rzeczy nie sposób podzielić poglądu strony pozwanej, iż z samym upływem czasu (7 dni) zawieszony stosunek pracy wbrew czy bez woli pracownika i bez przedsięwzięcia czynności przewidzianych w art. 74 kp reaktywuje się niejako sam z siebie. Sumując powyższą część wywodów stwierdzić należy, że ostatnim pracodawcą powoda był właśnie pozwany.(...)

Mając powyższe na uwadze należało przyjąć, iż rozwiązanie stosunku pracy powstałego z wyboru w ostateczności miało miejsce w związku z przejściem powoda na rentę, a to z kolei rodzi prawo do odprawy na mocy przepisów szczególnych (ustawy z dnia 22.03.1990r. o pracownikach samorządowych – Dz.U. nr 21 poz. 124).

*Przewodniczący: SSA Zbigniew Gwizdak(spr.)
Sędziowie: SSA Krystyna Budzianowska
SSA Tadeusz Szweda*

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 grudnia 1999r.**

III AUa 929/99

Art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. nr 40 poz. 267 ze zm.)

Z uzasadnienia :

(.....) stan zdrowia jest takim zjawiskiem, które może ulegać zmianie, dlatego w sytuacji, gdy organ rentowy poweźmie wątpliwości, czy dalej zachodzi prawo do świadczenia, ma obowiązek skontrolować aktualny stan. Z tego obowiązku nie zwalnia organu rentowego brak szczegółowego przepisu.

Nie jest słuszne sięganie do definicji „niezdolności do samodzielnej egzystencji” w celu wywiedzenia konieczności zamieszczenia okresu, przez jaki dodatek przysługuje. Tak w dawnym uregulowaniu dot. I grupy inwalidów w art. 24 ust. 4 ustawy o z.e.p. w brzmieniu obowiązującym do 1.09.1997r., jak i w treści art. 24 ust. 5 ustawy o z.e.p. w brzmieniu obowiązującym po 1.09.1997r. ustawodawca utrzymał „konieczność stałej lub długotrwałej opieki”. Gdyby uznał za celowe wprowadzenie dodatku okresowego - to by tak niewątpliwie uczynił, jak postąpił w przypadku rent w art. 24 pkt 2 i 3 ustawy o z.e.p. Natomiast przepis art. 24 ust. 5 ustawy o z.e.p. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28.06.1996r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników (Dz.U. nr 100 poz. 461) nie wymaga określenia czasokresu niezdolności do samodzielnej egzystencji.

*Przewodnicząca: SSA Jolanta Anston (spr.)
Sędziowie: SSA Ewa Piotrowska
del. SSO Witold Nowakowski*

i pogląd przeciwny :

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 3 lutego 2000r**

III AUa 907/99

Z uzasadnienia :

(.....) tak w przypadku oceny stopnia niezdolności do pracy i konieczności ustalania w oparciu o przepis art. 24 ust. 2 i 3 ustawy o z.e.p. czy niezdolność ta jest trwała, czy okresowa, konieczność taka istnieje również przy orzekaniu o niezdolności do samodzielnej

egzystencji. Dodatkowo podnieść należy, że aby orzekać o niezdolności do samodzielnej egzystencji trzeba najpierw stwierdzić istnienie całkowitej niezdolności do pracy, a tu ustawodawca wyraźnie zastrzegł konieczność ustalania trwałości względnie jedynie okresowego istnienia takiej niezdolności.

Ponadto rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 8.08.1997r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy dla celów rentowych (Dz.U. nr 99 poz. 612) nie przewiduje kontrolnego badania inwalidów tak, jak to było pod rządami poprzednio obowiązującego rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z 5.08.1983r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badania przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz.U. nr 47 poz. 214 ze zm.) - wyznaczanego z urzędu i przeprowadzanego w zależności od charakteru i stopnia zmian chorobowych.

*Przewodnicząca: SSA Alicja Kolonko
Sędziowie SSA Irena Szypicyn(spr.)
SSA Zbigniew Gwizdak*

5.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 30 listopada 1999r.**

III AUa 1004/99

Art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28.04.1983r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz.U. nr 23 poz. 99 ze zm.)

Z uzasadnienia :

(....) W sprawie niniejszej poza sporem był fakt uznania przez Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 17.06.1997r. sygn. U 5/96 niezgodności zarządzenia nr 55 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 30.12.1995r. w sprawie przydziału emerytom i rencistom kolejowym deputatu węglowego z przepisami konstytucyjnymi oraz z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28.04.1983r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz.U. nr 23 poz. 99 ze zm.). Okoliczność ta powodowała, że zarządzenie nr 55 utraciło swoją moc obowiązującą, przez co nie mogło stanowić podstawy prawnej do wypłaty na rzecz emerytów kolejowych ekwiwalentu za deputat węglowy przyznany im mocą wspomnianego wyżej art. 18 ust. 1 ustawy.

W uzasadnieniu swego orzeczenia Trybunał Konstytucyjny stwierdził jednocześnie, że art. 18 ust. 1 ustawy z 28.04.1983r. nie dawał Ministrowi Transportu upoważnienia do wydawania jakiegokolwiek aktu prawnego. Co więcej, użytego przez ustawodawcę sformułowania „na zasadach określonych w odrębnych przepisach” nie można było traktować jako upoważnienia ustawowego do uregulowania spraw określonych w art. 18 ust. 1 w drodze jakiegokolwiek aktu wykonawczego. Brak stanowiska ustawodawcy w jakiejś sprawie musi być bowiem interpretowany jako nieudzielenie w danym zakresie kompetencji, co wynika z faktu, iż upoważnienie ustawowe podlega zawsze ścisłej literalnej wykładni, a zatem nie może być następstwem domniemania objęcia upoważnieniem materii w nim nie wymienionych w drodze np. wykładni celowościowej.

Choć więc orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego odnosiło się wprost do zakwestionowanego w rozpoznawanej przez Trybunał sprawie zarządzenia nr 55, to musiało

w konsekwencji dotyczy również wcześniejszych zarządzeń Ministra Transportu określających sposób realizacji uprawnień przyznanych emerytom kolejowym w powołanym wyżej art. 18 ust. 1 ustawy. Zarówno zarządzenie nr 47 z 28.10.1994r. w sprawie przydzielenia emerytom i rencistom kolejowym deputatu węglowego jak i zarządzenie nr 54 z 6.05.1992r. w tej samej sprawie zostały bowiem także wydane bez delegacji wynikającej z przepisów ustawy z 28.04.1983r. , a przez to były oczywiście niezgodne z art. 18 ust. 1 ustawy.

Użyte w opisywanym art. 18 ust. 1 określenie „deputat węglowy” oznaczało, iż chodziło w nim niewątpliwie o deputat w naturze, bez wskazania jednak, o jaki konkretnie deputat chodzi, a zwłaszcza – jaka ma być wysokość tego deputatu. Odesłanie do odrębnych przepisów, również bez ich określenia, powodowało z kolei taką sytuację, że powoływany art. 18 ust. 1 ustawy był przepisem blankietowym, przez co nie mógł stanowić podstawy prawnej do wystąpienia z konkretnym roszczeniem czy to o deputat w naturze, czy też o stosowny ekwiwalent pieniężny stanowiący równowartość tego deputatu.

W przedstawionych wyżej warunkach Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż należało podzielić pogląd Sądu I instancji, który przyjął, że przepisy zarządzenia nr 47 z 28.10.1994r. jako te, które nie utraciły mocy obowiązującej w następstwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, stanowiły jedyną możliwą do zastosowania podstawę prawną, pozwalającą na realizację uprawnień przyznanych emerytom kolejowym w art. 18 ust. 1 ustawy. Było to także, zdaniem Sądu Apelacyjnego, jedyne logiczne wyjście z zaistniałej sytuacji. Brak w ustawie z 28.04.1983r. szczegółowych unormowań co do wysokości deputatu węglowego należnego emerytom kolejowym, a także brak owych odrębnych przepisów, które wskazywałyby wysokość deputatu, musiał bowiem prowadzić do wniosku, że w przeciwnym wypadku emeryci kolejowi zostaliby w praktyce pozbawieni należnych im uprawnień w tym zakresie.

*Przewodnicząca: SSA Alicja Kolonko
Sędziowie: SSA Wojciech Bzibziak
del. SSO M.Pacuda (spr.)*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 22 września 1999r.

III APa 85/99

§ 13 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 1998r. w sprawie warunków uzyskania uprawnień, sposobu obliczania, szczegółowych zasad i trybu wypłacania w 1998r. osłon socjalnych z tytułu urlopów górniczych, zasiłków socjalnych i jednorazowych wypłat dla zatrudnionych pod ziemią pracowników górnictwa (Dz.U. nr 63 poz. 410)

Chociaż odprawy wypłacane są z dotacji budżetowej za pośrednictwem zakładu górniczego, zobowiązanym do wypłaty odprawy jest pracodawca, gdyż roszczenie to przysługuje pracownikowi z tytułu łączącej strony umowy o pracę.

Uwaga : zakład pracy zasłaniał się m.in. tym, że wystąpił o dotację budżetową na odprawę dla powoda, jednak wniosek nie został uwzględniony.

*Przewodniczący: SSA Zbigniew Gwizdak
Sędziowie: SSA Tadeusz Szweda (spr.)
del.SSO Tadeusz Katusowski*